

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

תורה – ויקרא פרק י"ט

(טז) לא תלך רכיל בעמיה לא תעמוד על דם רעה אני יהוה: (טז) לא תלך רכיל בעמיה לא תעמוד על דם רעה אני יהוה: (טז) לא תיכול קורצין בעמיה לא תקום על דמא דחברה אגא יי:

(יז) לא תשנא את אחיה בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: (יז) לא תשנא את אחיה בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: (יז) לא תשני ית אחיה אוכהא תוכח ית חברה ולא תקבל על די ליה חובא:

(יח) לא תקום ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעה כמוך אני יהוה: (יח) לא תקום ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעה כמוך אני יהוה: (יח) לא תקום ולא תטר דבבו לבני עמך ותרחס לחברה פותה אגא יי:

(יט) את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנו לא יעלה עליה: (יט) את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנו לא יעלה עליה: (יט) ית קנמי תסרוו בעינה לא תרביע ערובין חקלה לא תזרע ערובין ולבוש ערובין שעטנו לא יסק עלה:

(כ) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: (כ) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: (כ) וגבר ארי ישכוב עם אתתא שכבת זרע והיא אמתא אחידא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכספא או חרותא לא אתיהיבת לה בשטר בקרתא תהי לא יומתו ארי לא אתחררת:

(כא) והביא את אשמו ליהוה אל פתח אהל מועד איל אשם: (כא) והביא את אשמו ליהוה אל פתח אהל מועד איל אשם: (כא) וייתי ית אשמיה קדם יי לתרע משפון זמנא דכר לאשמא:

רש"י

רעה וכן (תהלים טו) לא רגל על לשונו וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים על שם שמחזר תמיד בעיירות נקרא רוכל לשון רוגל ותרגומו לא תיכול קורצין כמו (דניאל ג') ואכלו קורציהוון די יהודאי אכל קורצא די מלכא נראה בעיני שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דצריהם שום הלעטה והוא גמר חזק שדבריו מקויימים ומעמידם על האמת ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין לשון קורץ בעיניו (משלי ו) שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יבינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך – לראות צמיתתו ואתה יכול להצילו (ת"כ) כגון טובע בנהר וחיה או לסטים צאים

(טז) לא תלך רכיל – אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לה"ר הולכים צבתי רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק נקראים הולכי רכיל הולכי רגילה אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל. הולכי רכיל נחשת וצרזל (ירמיה ו) ושאר לה"ר אין כתוב בו הליכה (תהלים קא) מלשני בסתר רעהו (שם קכ) לשון רמיה (שם יב) לשון מדצרת גדולות לכך אני אומר שהלשון הולך ומרגל שהכ"ף נחלפת בגימ"ל שכל האותיות שמונחיהם ממקום א' מתחלפות זו בזו צי"ת צפ"א וגימ"ל צכ"ף וקו"ף צכ"ף ונו"ן בלמ"ד וזי"ן בלד"י וכן (ש"ב י"ט) וירגל בעדך רגל במרמה לאמר עלי

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

מישטי"ר זלע"ז (מ"ק יב) כמו חזיין לנאזי דלית בהון שאנו מפרשין לשון כמוש פליטטר"א ולשון שעטנז פי' מנחם מחצרת אמר ופשתים:

(כ) נחרפת לאיש – מיועדת ומיוחדת לאיש ואיני יודע לו דמיון במהרה ובשפחה כנענית (קידושין ו) שחליה שפחה וחליה בת חורין המאורסת לעבד עברי שמוחר בשפחה הכחוב מדבר: והפדה לא נפדתה – פדויה ואינה פדויה וסתם פדיון זכסף (ת"כ גיטין לט): או חפשה – בשטר: בקרת תהיה – היא לוקה ולא הוא יש על ז"ל לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה כי לא חפשה ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא בקריאה שהדיינים המלקין קורין על הלוקה (דברים כח) אם לא תשמור לעשות וגו' והפלא ה' את מכותך וגו': כי לא חפשה – (מכות כג) לפיכך אין חייב עליה מיתה שאין קידושה קידושין הא אם חופשה קידושה קידושין וחייב מיתה:

עליו: אני ה' – נאמן לשלם שכר ונאמן להפרע:

(יז) ולא תשא עליו חטא – לא תלביז את פניו ברבים:

(יח) לא תקום – (יומא כג) אמר לו השאילני מגלך אמר לו לאו למחר אמר לו השאילני קרדומך אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני זו היא נקימה ואיזו היא נטירה א"ל השאילני קרדומך אמר לו לאו למחר אמר לו השאילני מגלך אמר לו הא כך ואיני כמותך שלא השאלתני זו היא נטירה שנוטר האיבה זלבו אע"פ שאינו נוקם: ואהבת לרעך כמוך – (ת"כ) אר"ע זה כלל גדול בתורה:

(יט) את חקתי תשמרו – ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו' חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים – למה נאמר לפי שנא' (דברים כב) לא תלבש שעטנז אמר ופשתים יחדו יכול לא ילבש גיזי אמר ואניני פשתן ת"ל בגד מנין לרבות הלבדים ת"ל שעטנז דבר שהוא שוע טווי ונוז ואומר אני נוז לשון דבר הנמלל ושזור זה עם זה לחברו

נביא – יחזקאל פרק כ' יז-כב'

(יז) ונתחס עיני עליהם משחתם ולא עשיתי אותם פלה במדבר: (יח) וחס מימרי עליהון מלחבלותהון ולא עבדית עמהון גמירא במדברא:

(יח) ואמר אל בנייהם במדבר בחוקי אבותיכם אל תלכו ואת משפטיהם אל תשמרו ובגלוליהם אל תטמאו: (יח) ואמרית לבניהון במדברא בגזירת אבהתכון לא תהכון וית נימוסיהון לא תטרון ובפולחן טעותהון לא תסתאבון:

(יט) אני יהוה אלהיכם בחקותי לכו ואת משפטי שמרו ועשו אותם: (יט) אנא יי אלהכון בקימי הליכו וית דיני טרו ועבידו יתהון:

(כ) ואת שבתותי קדשו והיו לאות ביני וביניכם לדעת כי אני יהוה אלהיכם: (כ) וית יומי שביא דילי קדישו ויהון לאת בין מימרי וביניכון למידע ארי אנא יי אלהכון:

(כא) וימרו בי הבנים בחקותי לא הלכו ואת משפטי לא שמרו לעשות אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם את שבתותי חללו ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בם במדבר: (כא) וסריבו על מימרי בניא בקימי לא הליכו וית דיני לא נטרו למעבד יתהון דאם יעביד יתהון אנשא יחי בהון בחיי עלמא ית יומי שביא דילי אחילו ואמרית למשפך חמתי עליהון דיחול דוגי בהון במדברא:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

(כב) וְהִשְׁבַּתִּי אֶת יָדַי וְאָעֵשׂ לְמַעַן שְׁמִי לְבַלְתִּי הַחַל לְעֵינַי הַגּוֹזֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם: (כב) וְאֲתִיב יֵת מַחַת גְּבוּרָתִי וְעַבְדִּית בְּדִיל שְׁמִי בְּדִיל דְּלֹא יִתְחַל לְעֵינַי עַמְמִיָּא דַּאֲפַקִּית יִתְהוּן לְעֵינֵיהוּן:

רש"י

(כא) וימרו בי הזנים – שצטו של דן וכן שמתו לור המדבר:
הנלמדים לצעל פעור (במדבר כה) לאחר

כתובים – משלי פרק כז' א'-ו'

(א) אַל תִּתְהַלֵּל בַּיּוֹם מִן־מָחָר כִּי לֹא תִדְעַע מַה יֵּלֶד יוֹם: (א) לֹא תִשְׁתַּבֵּהַר בַּיּוֹמָא דְלִמְחָר דְּלֹא יָדַעַת מִנָּא יֵלִיד יוֹמָא:
(ב) יְהַלְלֵךְ זָר וְלֹא פִיךָ נִכְרִי וְאֵל שְׁפַתְיָךְ: (ב) נִשְׁבַּחְנָךְ חִילוּנִי וְלֹא פּוֹמֵךְ נוֹכְרָאָה וְלֹא שְׁפוּתָךְ:
(ג) כְּבֹד אָבִן וְנִטְלָה הַחֹל וְכַעַס אָוִיל וְכַעַס אָוִיל כְּבֹד מִשְׁנֵיהֶם: (ג) יִקְרָא כִּיפָא וְנִטּוּל חֵלָא וְרוֹגוּזִיָּה דִּשְׁטִיָּא יִקִּיר מִן תְּרוּיָהוּן:
(ד) אֲכַזְרִיּוֹת חִמָּה וְשִׁטְף אָף וּמִי יַעֲמֹד לְפָנַי קִנְאָה: (ד) נְכוֹרִיּוּתָא הִיא חִימָתָא וְחִיפָא הִיא רוֹגוּזָא וּמִנּוּ קָאָם קִדָּם קִנְאָתָא:
(ה) טוֹבָה תּוֹכַחַת מִגְּלָה מֵאֲהָבָה מִסְתָּרֶת: (ה) טַבְתָּא מִכְסָּנוּתָא דְמַגְלִיָּא מִן רַחֲמוּתָא דְמִשְׁטִיָּא:
(ו) נְאֻמָּנִים פְּעֻעֵי אוֹהֵב וְנִעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא: (ו) שְׁפִירָן אֲנוּן פּוֹדַעַתִּיָּה דְרַחֲמָא וּבִישׁוּן נוֹשְׁקָתָא דְסִנְאָה:

רש"י

(א) אל תתהלל – אל תתפאר עכשיו בדבר שעתיד להיות ליום מחר. כי לא תדע מה ילד יום – שמה היום יולד שום רעה שיצטל מחשבות מחר:
(ג) ונטל – משא. וכעס אויל – שהאויל מבעים להקצ"ה גורם להציא כעס לעולם:

משנה – בבא בתרא פרק י'

(א) גִּט פְּשׁוּט, עֵדִיו מֵתוֹכוֹ. וּמְקֻשָּׁר, עֵדִיו מֵאֲחוּרָיו. פְּשׁוּט שְׁפָתָיו עֵדִיו מֵאֲחוּרָיו וּמְקֻשָּׁר שְׁפָתָיו עֵדִיו מֵתוֹכוֹ, שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. רַבִּי חֲנִינָא בֶן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מְקֻשָּׁר שְׁפָתָיו עֵדִיו מֵתוֹכוֹ, כְּשֶׁר, מִפְּנֵי שְׂיָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט. רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה:
רע"ב – (א) גט פשוט – שטר פשוט כעין גט: עדיו מתוכו – מצפנים כעין שאנו שלנו שאינו תפורים ומקושרין. וכל שטר קרוי עושים: מקושר מאחוריו – כותב שטה אחת

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

חכמים: שניהם פסולים – שלא נעשו כחוקן חכמים: שיכול לעשותו פשוט – שאם יקרע התפירות ויפתח השטר יהיה פשוט: רש"ג אומר הכל כמנהג המדינה – פלוגתא דת"ק ורש"ג באתרא דנהיגי בפשוט ובמקושר. ואמר ליה עבד לי מקושר ואזל ועבד לי פשוט. או פשוט ועבד לי מקושר ת"ק סבר מקפד קפיד ופסול ורבן שמעון ז"ג סבר הואיל ומנהג המדינה בתרווייהו לא קפיד וכשר והלכה כת"ק:

או שחיס. וכורכן על החלק ותופר. ועד אחד חותם על הכרז מבחוז. וחוזר וכותב שני שטין או יותר מבפנים וכורכו על החלק. וחותם עד שני על הכרז מבחוז. וכן עד שלישי. ותקנו רבנן גט מקושר. משום כהנים קפדנים. שהיו כותבים גט פתאום לנשותיהם ומתחרטים ולא היו יכולין להחזירן והתקינו להם גט מקושר שאינו נוח ליכתב מהרה שמא בתוך כך יתפייס. וכשם שתקנו מקושר בקט. כך תקנו צשאר שטרות שלא חלקו חכמים: שניהם פסולים – שלא נעשו כחוקן

(ב) גט פשוט, עדין בשנים. ומקשר, בשלשה. פשוט שפתיב בו עד אחד, ומקשר שפתיב בו שני עדים, שניהם פסולין. כתב בו זוזין מאה דאגון סלעים עשרין, אין לו אלא עשרין. זוזין מאה דאגון תלתין סלעים, אין לו אלא מנה. כסף זוזין דאגון, ונמחה, אין פחות משתיים. כסף סלעים דאגון, ונמחה, אין פחות משתיים. כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתיים, מלמעלה מאתיים ומלמטה מנה, הכל הולך אחר התחתון. אם בן, למיה כותבין את העליון, שאם תמחה אות אחת מן התחתון, ילמוד מן העליון:

זוזין. לאינו תלתין סלעים קלים וגרועים. שהם כ"ה מן הטובים: ונמחה – שנמחה מנין שנכתב אחריו: ומלמטה מאתיים – כשכופל את דבריו צטר: הכל הולך אחר התחתון – ובלבד שלא יהיה כתוב צטר אחרונה: למה כותבין את העליון – הואיל ובסוף השטר חוזר וכופל ואחריות ממון זה כך וכך קבלתי עלי:

רע"ב – (ב) פשוט שכתוב בו עד אחד – ה"ק כשם שפשוט שכתוב בו עד אחד פסול מדאורייתא כך מקושר שכתוב בו שני עדים פסול מדאורייתא: אין לו אלא עשרים – ואף על גב דזוזים מאה חמשה ועשרים סלעים הם. יד בעל השטר על התחתונה. והכי מפרשין ליה לשטר. מאה זוזים גרועים שאינם שוין אלא כ' סלעים: אין לו אלא מנה – כ"ה סלעים דהכי מפרשין לשטר. מאה

(ג) כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו, והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה, ובלבד שיהא מפירו, והבעל נותן שטר. כותבין שטר ללזה אף על פי שאין מלזה עמו, ואין כותבין למלזה, עד שיהא לזה עמו, והלזה נותן שטר. כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו. ואין כותבין ללוקח, עד שיהא מוכר עמו, והלוקח נותן שטר:

איש אחר ששמו כשמו. ותוליא אותו הגט אשה שאינה מגורשת בו וכן צובר: והלזה נותן שטר – ואפילו היא עסקה לפלגא מלזה ופלגא פקדון אפ"ה מקבל העסקה הוא נותן כל השטר לסופר:

רע"ב – (ג) כותבין גט לאיש – וחותרין והוא יגרש מתי שירצה ואף על פי שאין אשתו עמו שהרי היא מתגרשת בעל כרחה: וצובר ובלבד שיהא מכירן – שיהא הסופר והעדים מכירין האיש והאשה בין בגט בין צובר. שאם אינו מכירן שמא יכתוב גט על שם אשה

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

(ה) אין בותבין שטרין ארוסין, ונשוואין אלא מדעת שניהם, והחתן נותן שטר. אין בותבין שטרין אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם, והמקבל נותן שטר. אין בותבין שטרין ברורין וכל מעשה בית דין אלא מדעת שניהם, ושניהם נותנין שטר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שניהם בותבין שנים, לזה לעצמו ולזה לעצמו:

לכל אחד מצעלי דינים שטר צפני עצמו שיהיו טענותיו סדורים בו ואין הלכה כרשב"ג. אלא בשטר א' כותבין טענות של שני צעלי דינים ושפלוני בירר פלוני דיין שידון לו ופלוני בירר פלוני דיין אחר שידון לו:

רע"ב – (7) שטרי אריסות – היו רד לקרקע לעבדה ולשמרה למחאה לשליש ולרביע: קבלנות – כך וכך כורין לשנה בין עשאה בין לא עשאה: שטרי בירורין – זה בורר לו אחד שידון לו וזה בורר לו אחד וכותבין בכתב פלוני בירר דיין פלוני וטענותיו כך וכך כדי שלא יהיו חוזרים וטוענים: כותבים שנים –

(ה) מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו, אם לא נתתי לך מפתא ועד יום פלוני תן לו שטרו, הגיע זמן ולא נתן, רבי יוסי אומר, יתן. רבי יהודה אומר, לא יתן:

ולענין פסק הלכה אסמכתא לא קניא אלא אם כן קנו מידו כ"ז חסוב והתפוס זכותיו באותו כ"ז שמסר שטרותיו וראיותיו. ואמר אי לא אחינא מכאן ועד שלשים יום לצטלן זכותי. ורבותי מפרשים שכל כ"ז שדקי אי' ויודעים דיני אסמכתא נקראים בין דין חסוב לענין זה. אבל הרמב"ם אומר שאין בית דין חסוב אלא בית דין הסמוך בארץ ישראל:

רע"ב – (ה) והשליש את שטרו – המלוה והלוה מסרו השטר ציד שליט שטורח היה להם לכתוב שובר וסמכו על השליש: רבי יוסי אומר יתן – דסבירא ליה אסמכתא קניא. המצטיח לחזירו דבר על מנת שיעשה לו דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים וכשהגיע הזמן אינו יכול לקיים זו קרויה אסמכתא. ולדברי ר' יוסי קניא.

(ו) מי שנמחק שטר חובו, מעידין עליו עדים, ובא לפני בית דין ועושין לו קיום, איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני, ופלוני ופלוני עדין. מי שפרע מקצת חובו, רבי יהודה אומר, יחליף. רבי יוסי אומר, יכתוב שובר. אומר רבי יהודה, נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים. אומר לו רבי יוסי, כך יפה לו ולא יודע בחו של זה:

שאם יאבד יגבה המלוה את כל חובו: א"ר יוסי וכן יפה לו למלוה. שיהא הלוה כריך לשמור שוברו. וימהר לפרוע לו. ולא ירע כחו של מלוה לכתוב שטר אחר שהיה זמן חובו מוקדם ושובר עתה מאוחר ולא יוכל לטרוף לקוחות אלא מזמן השטר השני. והלכה כר' יוסי. שכותבין שובר:

רע"ב – (ו) מי שנמחק שטר חובו – ויש עדים שראו כשנמחק מעצמו. או נטשטש על ידי מים: מעמיד עליו עדים – שידועים מאומתי נכתב. ומה היה כתוב בו. והן עושין לו קיום צפני כ"ז וכותבין לו כל מה שהיה כתוב באותו שטר: יחליף – יקרא אותו שטר ויכתבו לו אחר כפי החשבון הנשאר: נמצא זה – הלוה לריך לשמור שוברו מן העכברים.

(ז) שני אחין, אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן מרחץ ובית הפד, עשאן לשטר, השטר לאמצע. עשאן לעצמו, הרי העשיר אומר לעני, קח לך עבדים וירחצו במרחץ, קח לך זיתים ובוא ועשם בבית הפד. שנים שהיו

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

בְּעִיר אַחַת, שֵׁם אֶחָד יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן וְשֵׁם אֶחָד יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן, אֵין יְכוּלִין לְהוֹצִיא שְׁטֵר חוּב זֶה עַל זֶה וְלֹא אַחַר יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן שְׁטֵר חוּב. נִמְצָא לְאַחַד בֵּין שְׁטֵרוֹתָיו שְׁטֵרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן פְּרוּעַ, שְׁטֵרוֹת שִׁנְיָהן פְּרוּעִין. בְּיַעַד יַעֲשֶׂה, יִשְׁלְשׂוּ. וְאִם הָיוּ מְשֻׁלְשִׁים, יִכְתְּבוּ סִימָן. וְאִם הָיוּ מְסֻמְנִין, יִכְתְּבוּ כַּהֵן. הָאוֹמֵר לְבָנּוּ, שְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹתַי פְּרוּעַ וְאִנִּי יוֹדֵעַ אִיזְהוּ, שְׁטֵרוֹת בֶּלֶן פְּרוּעִין. נִמְצָא לְאַחַד שֵׁם שְׁנַיִם, הַגְּדוֹל פְּרוּעַ וְהַקָּטָן אֵינוֹ פְּרוּעַ. הַמְלֻוָּה אֶת חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי עֶרֶב, לֹא יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. וְאִם אָמַר עַל מְנַת שְׂאִפְרַע מִמִּי שְׂאִרְצָה, יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִם יֵשׁ נְכָסִים לְלוֹה, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף לֹא יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. וְכֵן הָיָה רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הָעֶרֶב לְאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ וְהָיָה בְּעֵלָהּ מְגֻרְשָׁה, יְדִירְנָה הַנָּאָה, שְׂמָא יַעֲשֶׂה קְנוּנִיא עַל נְכָסִים שֶׁל זֶה וְיַחֲזִיר אֶת אֲשֵׁתּוֹ:

מחסרה והכי קתני. המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממני שאראה יפרע מן הערב. בד"א כשאין נכסים ללוה. אבל יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב. וקבלן. אף על פי שיש נכסים ללוה. יפרע מן הקבלן: רבי שמעון ז"ל אומר – אחד ערב. ואחד קבלן. אם יש נכסים ללוה. לא יפרע מהן. ואין הלכה כרשב"ג. ערב. הוא שאומר תן לו ואני ערב. קבלן. הוא שאומר תן לו ואני נותן לך: הערב לאשה ככתובתה – ואין לבעל נכסים. ורכיך הערב לפרוע כתובתה לא יפרע הכתובה עד שידירנה הבעל תחלה הנאה על דעת רבים נדר שאין לו התרה שלא יוכל להחזיר אותה דחיישינן שמא דעתו להחזירה ולאכול כתובתה לאחר שתגבנה מן הערב ולענין דינא ערב דכתובה לא משתעבד. ואינו חייב לפרוע. ואפילו אין לו נכסים לבעל מאי טעמא דמארה עבד ולאוי מידי חסרה ואי ערב כתובת' דבריה הוא משתעבד. לאבא לגבי בריה שעבדי שעבדי נפשיה. וקבלן דכתובה משתעבד ויכולה האשה שתבע ממנו תחלה. ואפילו יש לו נכסים לבעל. והוא שידירנה הבעל הנאה תחלה על דעת רבים:

רע"ב – (ז) קח לך עבדים – שיחממו לך המרחץ דכמו שהניחה אבינו כן תהיה לעולם. ואף על גב דאית לן צפ"ק דצמידי דלית בה דין חלוקה. יכול למימר גוד או אגוד כלומר מכור לי חלקך. או אני אמכור לך חלקי. שאני הכא. שאין העני יכול לומר אגוד. שאין לו צמה לקנות: אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה – דכל אחד מהם יוכל לטעון זה השטר שבידך אני החזרתי לך כשפרעת לי המעות שהלויתוך: ולא אחר יכול להוציא עלים שט"ח – דכל אחד ממי מדחי ליה לגבי חבירה: ישלשן – יכתוב שם אבי אביו: ואם היו משולשים – ששמותן ושמות אבותיהן. ואבות אבותיהן שווין: יכתבו סי' – פלוני. שהוא גיחור. או ארוך. או גרז. ואם הן שווין בסומנין: יכתבו כהן – אם אחד כהן ואחד ישראל: נמצא ללוה אחד – שם שני שטרות משתי הלואות שלוה ממנו: הקטן אינו פרוע – דשטר אחד בין שטרותיו קאמר. ולא שנים: לא יפרע מן הערב – תחלה עד שיבער את הלואה לדיו. ויחייבו אותו בית דין ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב: רשב"ג אומר אם יש נכסים ללוה – לא יפרע מן הערב. לאו מכלל דת"ק סבר אפילו אם יש נכסים ללוה היפרע מן הערב. אלא מתניתין חסורי

(ח) המלוה את חברו בשטר, גובה מנכסים משעבדים. על ידי עדים, גובה מנכסים בני חורין. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסים בני חורין. ערב היוצא לאחד התוים שטרות, גובה מנכסים בני חורין. מעשה בא

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

לפני רבי ישמעאל ואמר, גובה מנכסים בני חורין. אמר לו בן ננס, אינו גובה לא מנכסים משעבדים ולא מנכסים בני חורין. אמר לו, למה. אמר לו, הרי החונק את אחד בשוק ומצאו חברו ואמר לו הנח לו, פטור, שלא על אמונתו הלואה. אלא איזהו ערב שהוא חיב, הלואה ואני נותן לה, חיב, שכן על אמונתו הלואה. אמר רבי ישמעאל, הרוצה שיחכים, יעסוק בדיני ממונות, שאין לה מקצוע בתורה גדול מהן, שהן פמעינ הנובע. והרוצה שייעסוק בדיני ממונות, ישמש את שמעון בן ננס:

פלוני ערב: גובה – מן הערב מצני חורין בלבד. לכיון ללא חתימי סהדי על הערבות הויא לה מלוה על פה: אמר לו בן ננס וכו' – דקסבר כל ערב שאחר מתן מעות לא הוי ערב שלא על אמונת הערב והבטחתו הלואה ואף על פי שקילס ר' ישמעאל את בן ננס הלכה כר' ישמעאל את בן ננס הלכה כר' ישמעאל. וערב דלאחר מתן מעות צעי קנין ואי לא לא משתעבד ושלפני מתן מעות לא צעי קנין:

רע"ב – (ח) המלוה את חברו בשטר – אף על פי שאין כתוב בו אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים דקיימא לן אחריות טעות סופר הוא אם לא כתבו בשטר. והרי הוא כאילו כתב: הויא עליו כתב ידו שהוא חייב לו – ואין שם עדות אחר: גובה מנכסים בני חורין – ולא ממשועבדים. לכיון, לאין בו עדים לית ליה קלא ולא ידעי ביה לקוחות כי היכי לזהרו: אחר חתום שטרות – אחר שחתמו העדים בשטר. כתב אני פלוני בר

גמרא – בבא בתרא דף קסד' ע"א

ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי ואמר רבי אין זמן בזה א"ל ר' שמעון בר' לרבי שמא בין קשריו מובלע פלייה וחזייה הדר חזא ביה רבי בבישות א"ל לאו אנא כתבתיה ר' יהודה חייטא כתביה א"ל כלך מלשון הרע הזה זימנין הוה יתיב קמיה וקא פסיק סידרא בספר תהלים אמר רבי כמה מיושר כתב זה אמר ליה לאו אנא כתבתיה יהודה חייטא כתביה א"ל כלך מלשון הרע הזה בשלמא התם איכא לשון הרע אלא הכא מאי לשון הרע איכא משום דרב דימי דתני רב דימי אחוה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו שמתוך טובתו בא לידי רעתו אמר רב עמרם אמר רב שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום הרהור עבירה ועיון תפלה ולשון הרע לשון הרע סלקא דעתך אלא אבק לשון הרע:

רש"י (רש"ס) על הגמרא

כלומר לא היה לך להטיל אשמה עליו היה לך לומר איני כתבתיו: מאי לשון הרע איכא – והלא בשבחו של ר"י חייטא דיבר כשאמר יהודה חייטא כתביה: בא לידי רעתו – לידי גנותו מתוך שמרצין בשבחו מזכירין שם גנות

חזא ביה צניעות – כסבור שהוא כתבו וברצונו לא היו עושין מקושר אלא פשוט לפי שטועים בו א"נ לפי שהיה מובלע בין קשריו יותר מדאי שרבי עאלמו טעה בו: יהודה חייטא – כן שמו: כלך מלשון הרע הזה –

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

שהתפלל צוונה: חזק לשון הרע – כגון
לדמרי נורא צי פלניא בערכין (דף טו):

צבו: עיון תפלה – יש מפרשין שלאחר
שהתפלל דן בלבו שישלם לו הקב"ה שכרו
ויעשה הקב"ה לרכיו וישמע תפלתו לפי

זוהר – קדושים דף פה' ע"א

לא תלין פעולת שכיר, תא חזי, מאן דנטיל אגרא דמסכנא, כאילו נטיל
נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשייהו, קודשא בריך הוא אזעיר יומי,
ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל
ההוא יומא, בלהו סלקין קמיה דקודשא בריך הוא, וקיימין קמיה, לבתר
סלקא נפשיה, ונפשייהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה.
וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה יומין, וכמה טבאן, בלהו
מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה:

ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא, והיינו דאמר רבי אבא,
דחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבוננייהו. ואוקמוה אפילו עשיר הוא, ואליו
הוא נושא את נפשו דייקא, אפילו מפל בר נש נמי, וכל שכן מסכנא.
והיינו דהוה רב המנונא עבדי, בר הוה ההוא אגיר מסתלק מעבדותיה,
הוה יהיב ליה אגריה, ואמר ליה, טול נפשך דאפקידת בידאי, טול פקדונך:
ואפילו אמר יהא בידך, דאנא (לא) בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר
פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שכן פקדונא דנפשא. דהא
פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקודשא בריך הוא. דכתיב, (תהלים
לא) בידך אפקיד רוחי, אמר רבי חייא, ובידא דאחרא שארי. אמר ליה,
אפילו בידך, בתר דיהיב:

כתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא
אוקמוה, אבל תא חזי לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה
אחרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בההוא יומא, כמאן דפגים
לההוא יומא עלאה. ובגיני כך ביזמו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.
והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא,
ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר:

רבי חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ויקרא יט) לא תקלל חרש ולפני עור
וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא, כלא אוליפנא מינה מלין
אחרנין, ובלהו תליין דא בדא. תא חזי, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה,
ואכסיף ליה, כאילו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה
עמיה, והוא לייט ליה, ההיא מלה סלקא:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ד'

דְּלִית לָךְ מַלְאָה וּמַלְאָה דְּנִפְיָק מִפּוּמִיָּה, דְּלֹא אֵית לִיהּ קְלָא, הָהוּא קְלָא סְלִיק לְעִילָא, וְכַמָּה קְסָטְרִין מִתְחַבְּרִין עִמֵּיהּ דְּהָהוּא קְלָא, עַד דְּסַלְקָא וְאַתְעַר אֶתְר דְּתַהוּמָא רַבָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ וְכַמָּה מִתְעַרְרִין עָלֶיהּ דְּהָהוּא בְּר נָשׁ. וְוֵי לְמָאן דְּאַפִּיק מַלְאָה בִּישָׂא מִפּוּמִיָּה, וְהָא אוּקְמוּהּ:

הלכה – הרמב"ם הלכות אישות פרק יב'

(ו) התנה הבעל שלא יתחייב באחד מן הדברים שהוא חייב בהן או שהתנת האשה שלא יזכה הבעל באחד מן הדברים שהוא זוכה בהם התנאי קיים חוץ משלשה דברים שאין התנאי מועיל בהן וכל המתנה עליהן תנאו בטל ואלו הן עונתה ועיקר כתובתה וירושתה:

(ז) כיצד התנה עם האשה שאין לה עליו עונה תנאו בטל וחייב בעונתה שהרי התנה על מה שכתוב בתורה ואינו תנאי ממוין:

(ח) התנה עמה לפחות מעיקר כתובה או שכתב לה מאתים או מאה עיקר כתובה וכתבה לו שנתקבלה מהן כך וכך והיא לא נתקבלה תנאו בטל שכל הפוחת לכתולה ממאתים ולא למנה ממנה הרי זו בעילת זנות:

(ט) התנת עמו אחר שנשאה שלא יירשנה תנאה בטל ואע"פ שירושת הבעל מדברי סופרים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה וכל תנאי שבירושה בטל אע"פ שהוא ממוין שני' (במדבר כ"ז) בה לחקת משפט ובשאר הדברים תנאו קיים כגון שהתנה עמה שאין לה שאר זכסות על מנת שלא יאכל פירות נכסיה וכל כיוצא בזה תנאו קיים:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.